

Νέα Σκηνή: «Μελάχρα» δράμα εἰς πράξεις 3, ὑπὸ Παντελή Χόρν.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΣ κατ' ἔξοχὴν ἀπεδείχθη ὁ κ. Π. Χόρν με τοὺς «Πετροχάρηδες». Ὅσοι ἐδιάβασαν καὶ προπάντων ὅσοι εἶδαν ἀπὸ σκηνῆς τὸ ὄραϊον τοῦτο ἑλληνικὸν δράμα, ἤλπισαν περὶ τοῦ συγγραφέως μεγάλα. Ἀπὸ τὰς ἐλπίδας αὐτὰς ἡ «Μελάχρα» δὲν πραγματοποιεῖ καμίαν τὰς διατηρεῖ ὅμως καὶ τὰς στηρίζει ὅλας. Διὰ τοῦ νέου τοῦ ἔργου ὁ κ. Χόρν δὲν ἐκέρδισε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔχασε τίποτε. Καὶ παραστρατισμένος ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον ἀνοίξε με τοὺς «Πετροχάρηδες», μένει πάντοτε ὁ θαυμασιῶς προικισμένος δραματικός, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δικαιοῦμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅσα καὶ ἐξ ἀρχῆς.

Διότι καὶ ἡ «Μελάχρα», τόσον ὡς σύλληψις ὅσον καὶ ὡς κατασκευὴ, εἶνε δραματικωτάτη. Τίποτε τὸ περιττόν, οὔτε πρόσωπον, οὔτε πράξις, οὔτε σκηνή, οὔτε λεπτομέρεια. Λόγια μόνον ἀκούονται ἐδῶ κ' ἐκεῖ περισσώτερα ἀπ' ὅτι πρέπει, ἀλλὰ ἔργον ποῦ εἰμπορεῖ νὰ διορθωθῇ διὰ τὸ θέατρον μὲ ὀβυσίματα, δὲν ἔχει ἐλαττώματα εἰς τὸν ὄργανισμὸν του. Καὶ ὅμως ἡ «Μελάχρα»

αὐτὴ ἔχει κάποιον λάθος. Τί εἶνε ἀκριβῶς, δὲν εἰξεύρω. ἴσως ἡ διάταξις, ἢ ἀλληλουχία μερικῶν σκηνῶν ἔπρεπε νὰ ἦτο διαφορετικὴ. Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι τὰ πράγματα δὲν ξεκαθαρίζονται ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἡμπορῇ ὁ θεατῆς ν' ἀπολαύσῃ ἀκόπως τὸ ἔργον εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτῃν φορὰν. Πρέπει νὰ τὸ ξαναἰδῇ ὅπως ἐγώ, διὰ νὰ αἰσθανθῇ ὅλην τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ μύθου καὶ τῆς πλοκῆς. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ θέατρον ἡ «Μελάχρα» ἐξετιμήθη, ἀλλὰ δὲν ἤρесе πολὺ. Οἱ θεαταὶ τῆς πρώτης δὲν ἔφυγαν ἐνθουσιασμένοι. Καὶ ἔνεκα τοῦ ἀποκρύφου τοῦ λάθους, τὸ ἔργον ποῦ ἡμποροῦσε νὰ κάμῃ σειρὰν διασκεδαστικῶν παραστάσεων, ὡς μία ὄραία δραματικὴ φάρσα, δὲν ἔπιασε, κατὰ τὴν θεατρικὴν φρασεολογίαν.

Ἡ «Μελάχρα» εἶνε μιὰ εὐμορφὴ καὶ δυνατὴ Τσιγγάνα. Κόρη τῆς μάγισσας Ζουχραῆς — ποῦ τὴν ἐθέωρησαν τρελλήν, ὅταν ἄρχισε νὰ προφητεύῃ τὰ ὑπερκόσμια, — γυρίζει τὸν κόσμον μ' ἓνα πλανόδιον θίασον θεατρίνων. Εἰς μιαν παράστασιν εἶδε τὸν Νέδον, τὸν εὐμορφον Τσιγγάνον, ποῦ εἶχε μητέρα πριγκιπέσσαν. Καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς Τσιγγάνους, διὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν γυραίαν Βενετιάν τὸ «βασιλόπουλο» ποῦ τῆς εἶχε τάξιν, ὅταν ἦτο μικρὴ, μὲ τὰ παραμύθια τῆς. Ἡ Βενετιὰ τὴν παίρνει διὰ τρελλήν. «Σὰν τὴ μακαρίτισσα τὴ μάνα τῆς» λέγει μὲ οἶκτον. Ἄλλ' ἡ Μελάχρα εἶνε καλὰ στὰ λογικὰ τῆς καὶ ξεύρει αὐτὴ τί γυρεύει... Καὶ νὰ ὁ Νέδος. Τὴν εἶχε ἰδῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν παράστασιν, ὅταν ἔκαμνε τὴν Βασιλοπούλαν μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά... Τὴν ἀναγνωρίζει καὶ τὴν ἀγαπᾷ, ἐγκαταλείπων δι' αὐτὴν τὴν ὄραϊαν Περουζέν, τὴν γυναικα τοῦ γέρω Τσιγγάνου Τεμέλκου.

Ἄλλ' ἡ Περουζὲ ἐξακολουθεῖ νὰγαπᾷ μὲ μανίαν τὸν Νέδον, μὲ τὸν ὁποῖον ὡς τώρα συνέζη. Ὁ γέρω Τεμέλκος ἐκλείνει τὰ μάτια πρὸς τὴν παραινῶσαν, ἀρκούμενος εἰς τὸν ἡδυπαθῆ χορὸν ποῦ τοῦ χορεύει κάποτε ἡ Περουζὲ, ὑπὸ τοὺς ἤχους τοῦ «ἐκατόχρονου» βιολιοῦ του. Αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη συζυγικὴ τοῦ ἀπόλαυσις, καὶ εἶναι συγχρόνως τὸ σύνθημα, τὸ ὁποῖον κάμνει πάντοτε τὸν ἀλήτην Ἀγκούπην, ποῦ λαχταρᾷ καὶ αὐτὸς τὴν Περουζέν, νὰ ἐμφανίζεταί διὰ νὰ τὴν θαυμάσῃ χορεύουσαν.

Ὁ Γιάσσαρης, γυῖος τῆς Βενετιᾶς, ἀρχηγὸς ληστρικῆς συμμορίας, ὁ δυνατὸς τῆς φυλῆς, ὁ εὐτυχὴς κυνηγῆς τῶν θηρίων καὶ τῶν γυναικῶν, λατρεύει καὶ αὐτὸς ἀκόμη, τὴν Περουζέν. Ἄλλ' ἡ ἐρωμένη τοῦ Νέδου τοῦ ἀντιστέκεται. Τώρα τὸ μέλημά τῆς εἶνε πῶς νὰποσπάσῃ τὸν ἀγαπημένον τῆς ἀπὸ τὴν ἀντίζηλον Μελάχραν, καὶ πῶς νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν κτηνώδη καταδίωξιν τοῦ Γιάσσαρη. Ἄν τοὺς ἐξέκαμνε καὶ τοὺς δύο; Καὶ συλλαμβάνει ἓνα σχέδιον: Νὰ κάμῃ τὸν Γιάσσαρον νὰ κατακτήσῃ τὴν Μελάχραν μὲ κάθε τρόπον, ἔστω καὶ διὰ τῆς βίας. Τοῦ λέγει λοιπὸν ὅτι ἡ Μελάχρα ἐκαυχῆθη πῶς δὲν ἔχει ἐπάνω τῆς καμίαν δύναμιν ὁ δυνατὸς, καὶ τοῦ ὑπόσχεταί νὰ γίνῃ ἰδική του, μόνον ἂν κατώρθονε νὰ παρασύρῃ διὰ μιαν νύκτα εἰς τὴν σπηλιάν του τὴν Μελάχραν. Συγχρόνως ὀπλίξει κρυφὰ τὸν Ἀγκούπην μ' ἓνα τουφέκι τοῦ Γιάσσαρη, καὶ ὑπόσχεταί καὶ εἰς αὐτὸν νὰ τοῦ παραδοθῇ εἰς ἀμοιβήν, ἂν ἐπήγαινε τὴν νύκτα εἰς τὴν σπηλιάν νὰ σκοτώσῃ καὶ τοὺς δύο: καὶ τὴν Μελάχραν καὶ τὸν Γιάσσαρον.

Τὸ σχέδιον φαίνεται ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ. Πρόθυμος ὁ Ἀγκούπης, ὁ ὁποῖος φεύγει μὲ τὸ τουφέκι, περιμένων τὸ σύνθημα, — καὶ τὸ σύνθημα εἶνε πάλιν τὸ βιολί, διότι ἐσυμφωνήθη τὴν ὥραν ἐκείνην νὰ χορεύσῃ ἡ Περουζὲ: — πρόθυμος καὶ ὁ Γιάσσαρης, ὁ ὁποῖος ἐπιχειρεῖ νὰπαγάγῃ τὴν Μελάχραν, πρῶτα μὲ τὸ καλὸν καὶ ἔπειτα διὰ τῆς βίας. Ἄλλὰ διὰ νὰ τὴν σώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια του, ἐπεμβαίνει ὁ Νέδος, καὶ οἱ δύο ἄνδρες ἔρχονται ἀντιμέτωποι, ὑβρίζονται καὶ συμφωνοῦν νὰ μονομαχήσουν. Αὐτὸ καταστρέφει τὰ σχέδια τῆς Περουζῆς. Διὰ νὰ σώσῃ τὸν Νέδον, τὸν ὁποῖον ἀφεύκτως θὰ ἐφόνευεν ὁ Γιάσσαρης, ἀποφασίζει νὰ παραδοθῇ

εις αὐτὸν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἀμέσως εἰς τὴν σπηλιάν. Ἄλλὰ πρὶν νὰ φύγουν, ἡ Μελάχρα, ἀπὸ μερικὰ λόγια, ἐννοεῖ τὴν πλεκτάνην τῆς ἀντιζήλου της καὶ συλλαμβάνει τὴν ιδέαν νὰ τὴν ρίψῃ εἰς τὸν λάκκον ποῦ εἶχε σκάψῃ ἐκεῖνη.

Δὲν εἶνε δύσκολον τώρα. Εἰς τὴν σπηλιάν, ἐκεῖ-πέρα, εἶνε ὁ Γιάσσαρης μὲ τὴν Περούζην. Τὸ σύνθημα περιμένει ὁ Ἀγκούπης, διὰ νὰ τοὺς σκοτώσῃ. Καὶ ἀντὶ τῆς Περούζης, θὰ χορεύσῃ ἡ Μελάχρα! Δὲν ἀργεῖ νὰ καταφέρῃ τὸν γέρω - Τεμέλκον νὰ παίξῃ τὸ βιολί του. Εἶνε λυπημένος ὁ γέρος πού τοῦ ἔφυγε μὲ τὸν Γιάσσαρην ἢ Περούζην, ἀλλὰ καὶ ἡ Μελάχρα εἶνε ὠραία, καὶ αὐτὴ ξεύρῃ νὰ χορεύῃ... Ἄς τὴν ἀντικαταστήσῃ λοιπὸν! Τί καλὰ πού θὰ ζήσουν πάλιν οἱ τρεῖς; ὁ γέρος, ὁ Νέδος καὶ ἡ Μελάχρα!...

Παίρνει τὸ βιολί του ὁ Τεμέλκος, καὶ ἡ Μελάχρα, μὲ τὸ φόρεμα τῆς Περούζης, ἀρχίζει νὰ χορεύῃ... Ὁ χορὸς διακόπτεται μίαν στιγμὴν ἀπὸ δύο πυροβολισμούς. Πάει ἡ λαφύρα καὶ τὸ ζαρκάδι! Ὁ Ἀγκούπης ἐσκότωσε τὸν Γιάσσαρην, ἐσκότωσε καὶ τὴν Περούζην, μὲ τὴν ιδέαν ὅτι εἶνε ἡ Μελάχρα. Καὶ ὅταν ἐπιστρέφῃ ἀμέσως διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἀμοιβὴν του, ἀντὶ τῆς Περούζης, βλέπει τὴν Μελάχραν νὰποτελειόνη τὸν τρελὸν χορὸν τοῦ θριάμβου της!

Αὕτῃ εἶνε ἡ ἱστορία τῆς Μελάχρας. Ἐνα εὐμορφον, ποιητικώτατον τσιγκάνικον παραμῦθι· ἕνα πολὺπλοκον καὶ δυνατὸν δράμα ζηλοτυπίας. Μᾶς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ζωὴν μας καὶ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ζωὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ ὕστερα, μὲ τ' ἀνθρώπινα αἰσθήματα τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ μίσους, καὶ μὲ τὴν δύναμιν ἐνὸς ποιητοῦ, ὁ ὁποῖος ὑψόνεται ὑπεράνω τόπου καὶ χρόνου.

Ἐποθέτω, μ' ὄλ' αὐτά, ὅτι τὸ δράμα ἐγράφη διὰ νὰ δώσῃ ἕνα ὠραῖον ρόλον εἰς τὴν Δ^α Κοτοπούλη. Αὕτῃ μάλιστα ἐδιάλεξε καὶ τὸ ὄνομα Μελάχρα, ἀπὸ τριά-τέσσαρα πού εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ κ. Χόρν. Καὶ ἡ καλλιτέχνις, μολονότι ὀλίγον καιρὸν πρὸς μελέτην εἶχεν, ἔπαιξεν εἰς τὴν ἐντέλειαν. Ἴσως εἰς τὴν πρώτην πράξιν, τὴν ἀδικεῖ τὸ κτυπητὸν ἐκεῖνο φόρεμα τῆς θεατρίνας. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν δευτέραν καὶ κάτω, εἶνε Τσιγγάνα θαυμασία. Ἡ δὲ τελευταία σκηνή, μὲ τὸν χορὸν τοῦ θριάμβου, εἶνε τῶντι θριάμβός της.

Οἱ ἠθοποιοὶ ἐν γένει εὐρέθησαν εἰς δίλημμα. Νὰ ὑποκριθοῦν τοὺς Τσιγγάνους ἀληθινούς, κτηνώδεις ὅπως εἶνε; Ἢ εἰσαν ἀπεχθεῖς. Νὰ τοὺς κάμουν ἀνθρώπους σὰν καὶ μᾶς; Ἢ ἦσαν ψεύτικοι. Ἐδιάλεξαν λοιπὸν ἕνα μέσον ὄρον καὶ τὰ ἔβγαλαν πέρα πολὺ καλά. Ἄλλὰ σχετικῶς τελειότερος μᾶς ἐφάνη ὁ κ. Κούρτελης, ὁ ὑποκριθεὶς τὸν ἀλήτην Ἀγκούπην.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ